

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Oratione. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

Epistolarum Missæ, sicuti Capitula Tertiarum initia Epistolarum, & Capitula Nonarum terminationes Epistolarum. Sed tempore Aduentus & Quadragesimæ qualibet Hora habet suum Capitulum pro toto tempore, vt dicemus suo loco.

9 Sumi verò debent ex Scriptura sacra, Radulph. loco citato, & de corde recitari, ait S. Benedict. in Regula. his enim Dei laudem agimus, & pronuntiamus, Radulph. Propos. 8. exhortamur nosmetipsos & alios audientes, qui opere bono respondent; quod significat Responsorium breue, Hugo in Spec. cap. 3. excitamus etiam deuotionem contra tedium, Duran. loco citato.

10 Discordant aliquando à textu vulgato sacrorum Bibliorum; quibus in casibus sufficit auctoritas S. Romanæ Ecclesiæ, de qua S. Bernard. Ser. 3. Vigil. Natiuit. hæc habet: Cùm Ecclesia, inquit, in Scripturis diuinis verba vel alterat, vel alternat, fortior est illa compositio quàm positio prima verborum: & fortassis tantò fortior, quantum distat inter figuram & veritatem, inter lucem & umbram, inter Dominam & ancillam. Hæc ille, quæ notanda sunt pro casibus pluribus in Missali & Breuiario, si nulla alia suppetit ratio.

11 Semel in Officio Capitulum dicitur ante Hymnum, hoc est, in Completorio. cuius causam dedimus ex Hugone sup. Section. 4. cap. 6. num. 8. pag. 60. & Deo gratias in fine respondetur. Vide causas supra cap. 12. numero 20. pag. 88.

12 Omittuntur Capitula in triduo maioris Hebdomadæ, & in Officio Defunctorum; & suo loco afferentur causæ.

De Oratione. CAP. XVI.

1 **V**Nica Oratio pro omnibus Horis communiùs habetur, ait Radul. Prop. 13. quæ nouissimum locum in Horis Canonicis tenet, ex antiquo Ecclesiæ ritu, ait Amalar. lib. 4. cap. 45. vt vnusquisque tali scuto, id est communi oratione rediens ad sua, muniatur contra omnia aduersa: vel, ex Hugone in Spec. cap. 3. vt diuina gratia, quæ actiones nostras præcessit, eadem ipsa subsequatur.

2 Eam dici in fine iussit Conc. Agathen. de Consecr. Dist. 15. cap. Conuenit. quæ solet esse breuis, ne multum loquentes oremus, Matth. 6.

3 Composuit Ambrosius plurimas, ex Gemma lib. 1. cap. 87. à Gelasio Papa auctæ & limatæ fuerunt, ex Sigeb. ad ann. 487. à S. Gregorio collectæ & distributæ, additis alijs, ex Walafir. de Rebus Eccl. cap. 22. atque Orationem concordare semper cum Officio & Euangelio S. Gregorij opera, asserit aperte Microl. cap. 61. nos certè Ambrosianis non paucis Orationibus vtimur, vt suis locis indicabimus. Concilium verò Carthaginense, seu, vt alij, Africapum, cap. 70. & Mileuit. cap. 12. quibus aderat S. Augustinus, reijciunt non probatas Orationes à Missa, & consequenter ab Officio diuino; cui, & Missæ regulariter communis est Oratio.

4 Prima & Completorium retinent easdem Orationes, ob causam allatam supra Sect. preced. pag. 56. num. 12. vbi de Horis egimus. Reliquæ Horæ eadem concluduntur Oratione.

5 Ante Orationem dicitur, etiam ab eo qui recitat solus, Dominus vobiscum, vt fusè probat P. Damiani in

Opusculo de Dominus vobiscum; & præsertim *cap. 4.* intendere namque debet, se loqui cum Ecclesia, vt monet Nauar. in *Miscellan. 67. de Orat. numero 5.*

6 Quæ verba à Dion. de *Eccl. Hier.* appellantur diuinissima salutatio, desumpta ex libro Ruth *cap. 2. & 2. Paralip. 15.* cuius efficacia ab ipso Christo est, qui dixit *Mat. ult.* Ego vobiscum sum. quam & Apostoli introduxerunt, ex *Concil. Braccaren. 1. cap. 21.* Decretoque firmavit vel Clemens, ex *Gemma lib. 1. cap. 87.* vel Anacletus, ex *Hugone lib. 2. cap. 11.* vel vterque, ex *Radulph. Propos. 23.* sensus autem est: Dominus in vobis maneat, & petitionibus vestris effectum tribuat, *Duran. lib. 4. cap. 14.* vel, Sacerdos se habere pacem cum toto Clero & populo docet, ex *P. Damiani loco citato*; vel dicitur ad excitandam animorum attentionem ad Orationem, *Rupert. lib. 1. de Offic. cap. 31.* Dicitur etiam Dominus, non Deus; vel Christus; quia Dominus potestatem significat, *Turrecerem. in cap. Iacobus. de Cons. Dist. 1.* Hæc ferè eadem, & quæ sequuntur proximè, in priori Tomo; quæ tamen & hoc loco videntur opportuna.

7 Subditur statim, *Et cum spiritu tuo.* quasi alij optent Sacerdoti, quod ipse alijs optat, ex *Floro in Expositione Missæ.* quod est desumptum ab Apostolo *2. Timoth. ult.* neque dicitur *tecum*, sed *spiritu tuo*; quia spiritualiter Officia Ecclesiastica fiunt, ex *P. Damiani Opusc. cit. cap. 3.* vt nimirum vnus sit affectus omnium, *Amal. libro 2. cap. 9.*

8 Non dicitur *Dominus vobiscum* nisi à Sacerdote, & Diacono, absente Sacerdote, vel nonnisi de illius li-

centia: quod & docet Nauar. in *Miscell. de Orat. 67. nu. 3.* ex recepta consuetudine, quam testatur *Durand. libro 4. cap. 14.*

9 Excommunicatus autem Sacerdos non potest vti hæc salutatione; etiam in priuata Officij recitatione; quia pertinet ad dignitatem Ordinis, quæ ille indignus effectus est, Nauar. de *Orat. cap. 7. num. 16.* & *fusus Steph. Duran. lib. 3. de Ritib. cap. 22.*

10 Qui non potest vti prædicta salutatione, dicat, *Domine exaudi orationem meam*, &c. cuius meminit *Radulph. Propos. 20.* tamquam rei tunc etiam visitatæ. Docet Nauarrus in *d. Miscell. num. 6.* quando occurrunt Preces, quarum finis est per Versum, *Domine exaudi orationem*, &c. non debere dici bis hunc Versum, sed semel tantum, ad vitandam battologiam.

11 Additur *Oremus* ante publicam Orationem, ex *August. Epist. 106. ad Vitalem*, vt inuitentur alij ad orandum.

12 Repetitur post orationem salutatio prædicta, *Dominus vobiscum*, ait *Hugo lib. 2. cap. 4.* sicut Christus dixit semel & iterum Apostolis: *Pax vobis.* Sacerdos enim dicens Orationem vicem Christi gerit, & idèò regulariter stans eam dicit, ex *Amalar. lib. 4. cap. 4.* sed & ob memoriam futuræ resurrectionis stans eam pronuntiat, idem *capit. 7.*

13 Concluditur Oratio varijs modis, vt in *Rubr. de Oratione num. 4.* & vt plurimum per Christum; quia vt plurimum dirigitur oratio ad Patrem, *Mat. 6. & Ioan. 16.* tum ex Decreto *Carthag. Conc. cap. 23.* Rarè ad Filium dirigitur, & non antiquitus, vt notat *Bellarminus de Missa lib. 2. c. 16.* quod factum est deinde, vt ipse quoque Filius credatur Deus. Numquam dirigi-

dirigitur ad Spiritum sanctum, quia donum Dei est, & à dono non petitur donum, sed à donatoribus, à quibus ille procedit, Duran. *lib. 4. cap. 15.* Prout ergo dirigitur Oratio, fit etiam conclusio, vt concinat sensui Orationis vltimæ, quando plures iunguntur simul, Nauarr. *de Orat. cap. 19. num. 169.*

14 Hoc autem est commune omnibus conclusionibus, vt semper in ijs fiat mentio sanctissimæ Trinitatis; vt intelligamus nullum fieri præiudicium reliquis diuinis personis, quæ in Oratione taceri videntur, dum consummatio ostendit, nullum esse discrimen in Trinitate. Ita Fulgent. *lib. 2. ad Monimum quæst. 1.* In vnitatem Spiritus sancti Deus, non esse præponendam vocem *Deus*, ex Romana auctoritate, tradit Radulph. *Propos. 23.* & in fine additur *Amen*, vt communem Orationem, quam Sacerdos recitat, omnes confirmet, idem *ibidem.* Meminit huius ritus respondendi *Amen* in fine August. *Tract. 41. in Ioan. & Epist. 178.* quæ vox Hebræa est, significans, quod apud nos, *Fiat*, in precationibus vsurpata ab Apostolis, *1. Corinth. 14.* numquam mutata, neque à Græcis, neque à Latinis. Origenes *Tract. 35. in Matth.* cum Ambrosio *de iis qui iniuantur mysterijs lib. 1. cap. 9.* explicat *Amen*, hoc est, Verum est: qua ratione concordat *Amen* cum Orationis potiùs conclusione, quàm cum oratione ipsa; quasi affirmetur, verum esse, regnare Deum in vnitatem Spiritus sancti, Innocent. III. *lib. 2. de Myster. Missæ cap. 26.*

15 Quando plures in Officio dicuntur Orationes, si quid inter eas intercedit, puta Antiphona pro commemoratione, ad singulas Orationes præ-

mittitur *Oremus*, vt rursus inuitatio fiat ad orandum: quando vna immediatè aliam sequitur, vt in Litanijs, non dicitur *Oremus*, nisi ad primam; quia Oratio non interruptitur, sed veluti vna continuatur.

16 Prima Oratio concluditur in Laudibus & Vesperis; quia est principalis, ad quam dirigitur totum Officium. Vltima item concluditur, quia colligit medias, & sua conclusione præcedentes firmat.

17 Si Oratio pro commemoratione sit eadem cum Oratione principali Officij, mutatur Oratio pro commemoratione, ne eadem repetatur: quod faciliè contingit in commemoratione Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, de Communi sumpta Oratione.

De Precibus, & Confessione.

C A P. X V I I.

1 **P**reces hoc loco sunt aliqui Versus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes à *Kyrie eleison*, vel à *Pater noster*: quarum meminit Amalar. *lib. 3. cap. 6.* Ante Orationem, inquit, specialem Sacerdotum necesse est præcedere misericordiam Dei; idè dicitur *Kyrie eleison*. Ter dicitur ad Trinitatem, Amalar. *lib. 3. cap. 2.*

2 A Græcis compositas fuisse primum scribit Isid. *lib. 1. de Offic. cap. 9.* vnde retinentur primæ voces Græcicæ, *Kyrie eleison*, quæ significant, Domine miserere.

3 Multiplicantur Preces ad Primam & Completorium, vt per diem à malis imminetibus defendamur, Hugo *in Spec. cap. 3.* & humilitatem indicant, quæ in principio & fine diei conuenit, idem *ibidem.* Dicuntur

tur